

Hava serin mi serin İzmir'de, üstelik bulutlu gökyüzü, yağdı yağacak, akşama az kaldı. Ama ben ne zamandır dergimiz adına yapmayı düşündüğüm söyleşi için, Mithatpaşa Caddesi 99 sokağa doğru ilerliyorum.

İşte nihayet ödüllere dolu yaşamını İzmir'de sürdüren uluslararası seramik sanatçımız Bingül Başarır'ın atölyesindeyim. Güler yüzlü sıcacık bir insan Bingül Hanım. Bana çay ikram ediyor. Pastel renkli seramik panolar ve fırınlar dekorumuzu oluşturuyor. Yurt dışında pek çok ödülü bulunan sanatçımız, yurt içinde neden o kadar popüler değil? Bu bir seçim mi diye soruyorum sohbeteye başlarken. Popülerlik beni ilgilendirmiyor. ben üretirken ve istendiğinde bilgiler vererek görevimi yapıyorum diyor.

Saygı duyuyorum.

Esin kaynağım insandır diyerek devam ediyor. İnsanın doğadan uzaklaşması, dengelerin bozulması, buna yöneltti beni. Doğal oluşumlarla, insan yaşamı arasında bir ilişki kurmaya çalışıyorum. Duygu ve düşünce birikimlerimi yaşam yorumu olarak aktardığım sanat dalı bu.

Bingül hanımın çalışmalarını sürdürdüğü ve üzerinde boyaların, camların, çamurların, kapların olduğu masada hiç bir şeyi devirmeden sihirli patileri ile dolaşan harika kedisi bizi dinliyor gibi.

BİNGÜL BAŞARIR

Sanatçı seramik çalışmalarına İstanbul'da başladı (1960). 1962 yılından beri yaptığı özel gösterilerin yanı sıra çeşitli ulusal ve uluslararası sergilere katıldı. Çalışmalarını Fransa, İtalya, Çekoslovakya, Macaristan, İspanya, Almanya, Yugoslavya, Avustralya, İskoçya'da sergiledi. Pek çok özel ve resmi yapılarla duvar panoları yaptı. Çalışmalarının bulunduğu özel koleksiyonlar ve müzelerden bazıları;

Faenza International Ceramics Museum, İtalya.

Everson Museum of Art, Syracuse N.Y., A.B.D.

Mikolas Ales South Bohemian Gallery, Bechyně, Çekoslovakya.

Ariana Museum, İsviçre.

Burlington Cultural Center, Kanada.

Kostelec Museum, Çekoslovakya.

Museum of Decorative Arts, Prag, Çekoslovakya.

Ministry of Construction, Tajimi City Gifu Pref., Japonya.

Ijiro Village Hall, Yamagata County Gifu Pref., Japonya.

Galerie Madoura, Vallauris, Fransa.

Painting and Sculpture Museum, Ankara.

Çalışmalarına verilen ödüllerden bazıları;

Prague Uluslararası Seramik Sergisi (Altın Madalya 1962)

Faenza Uluslararası Seramik sergisi (Altın Madalya 1975-1979)

Clermont-Ferrand Uluslararası Sergisi (Seramik Heykel Birincilik Ödülü)

Devlet Resim Heykel Yarışması (İkincilik Ödülü 1991)

Devlet Resim Heykel Yarışması (Birincilik Ödülü 1992)

Uluslararası Seramik Yarışması-Mino, Japan 92 (Şeref Mansiyonu)

Üyesi olduğu kurumlar;

International Academy of Ceramics (Cenevre-İsviçre)

National Committee of AIAP-UNESCO

Toprak, su ateş, sır sizin malzemeleriniz. Siz ellerinizle görüyorsunuz, var ediyorsunuz, maddeyi şekle çeviriyorsunuz. Bu birikim, hangi nedenlerle, nasıl oluştu?

İlk çocukluk yıllarımda elime aldığım her malzemeyi kendimce şekillendirirdim. Hatta bez bebeğimi dahi kendim yaptım. Elime kâğıt kalem geçince de resim çalışmalarına başladım. Özellikle portre çalışmaları ilgi mi çekiyordu. Babam da bu konuda beni yönlendiriyordu.

Sevgi dolu yapıtlarınızı yaratırken düşünceleriniz, eserinize aynen yansıyor mu? Yoksa elleriniz, iradenin dışında da var ediyorlar mı?

Çalışmalarına bazen bir düşünceden hareketle başlarım, bazen çalışma sırasında değişik esinlenmeler olur.

Sizin doğadan etkilenmiş olduğunuzu düşünüyor. Bu konuda neler diyeceksiniz? Eserleriniz nasıl bir çeşitlilik gösteriyor?

Çevreye duyarlı her insan gibi doğadan etkilenmem normal, ancak bu etkilenmeler üretim sırasında çalışmanın gelişmesine göre değişik biçimlerde yapıtlarıma da yansıyor. Bazen başlangıç için bir veri bazen de bu etkiler çalışma sırasında değişim gösteriyor.

Seramik sanatının geçmişimizde de zengin olduğunu, batıdaki duvar resmi yerine bizde çiniciliğin geliştiğini biliyorum. Geçmişten de esinleniyor musunuz?

Ülkemizdeki seramik sanatının zen-

gin geçmişi bizler için büyük şans. Bu nedenle duvar seramiğine geçmemiz zor olmadı. Duvar panolarının yapımındaki en parlak dönem 1960'lı yıllarda yaşandı. Çünkü bir ekip çalışması sözkonusu idi. Yapının projesi safhasında sanatçı, mimar ve yapı sahibi ortak bir çalışma yaptılar. Zaman ve bedel konusu tartışılmazdı. Sanatçı olabildiğince özgür bırakılırdı. Şimdi ise yapının tamamlanmasına bir ay kala sipariş veriliyor, yok pahasına yaptırılmak isteniyor, bazen de ihale konusu olabiliyor.

Bu sanat dalının kişiliğinize etkisi ne ölçüde oldu? Yaratıcılığınız özel yaşantınızı ne kadar etkiliyor?

Seramiği tanımadan önce ressam olmayı amaçlıyordum. Seramiği tanıdıktan sonra üç boyutlu çalışmalara daha eğilimli olduğumu anladım. Resim ve heykeli de içeren bir sanat dalı olması çalışma ve üretme olanaklarını artırıyordu. Teknolojik yönden zor, sabır ve masraf isteyen bir dal olmasına karşın ilgi çekiyor. Ben şanslı bir sanatçiyim. Eşim ve çocuklarım tarafından büyük destek görüyorum. Beni evden çok atölyemde görmek isterler. Belki pişirdiğim sert kurabiyelerden kurtulmak için istiyorlar bunu.

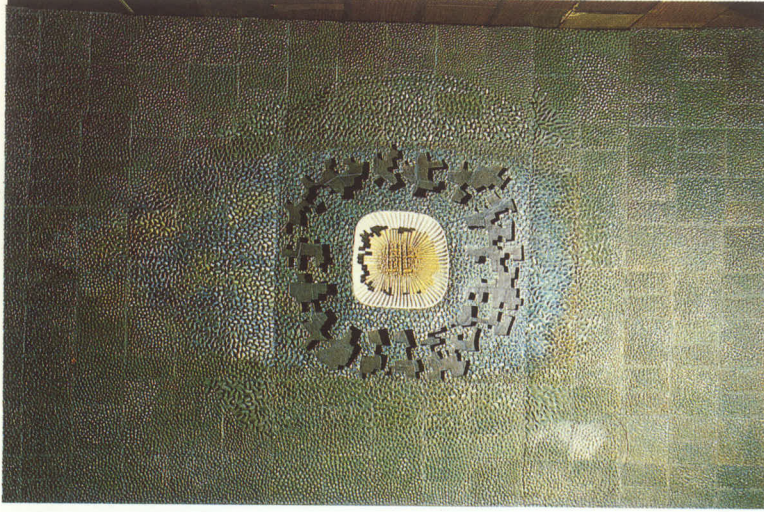
Siz uluslararası bir sanatçısınız. Yakın zamanda değerli bir ödül aldınız. Ondan ve diğerlerinden ve de sergilerden bahsedebilir miyiz? Henüz bir öğrenci iken katıldığınız uluslararası bir yarışmada ödül al-

mam, daha sonra da düzenlediğim serginin Turizm Bakanı tarafından Paris'e gönderilmesi ve sergimin ilgi görmesi, yurtdışı arayışlara yönelme neden oldu. Uluslararası etkinliklerin içinde bulunup çalışmalarımı geliştirmek ve seramik sanatına katkıda bulunabilmek amacıyla değişik ülkelerde birçok sergi ve yarışmalara katıldım. Şu anda geldiğim noktadan memnunum. Gerek yurtdışında ve gerekse yurtiçinde yapıtlarım ödüllendirildi. Yurtiçinde geçen yıl devlet seramik yarışmasında ikincilik, bu yıl da birincilik ödülünü aldım. Bu tür ödüllendirilmeler hem özendirici, hem de sevindirici oluyor.

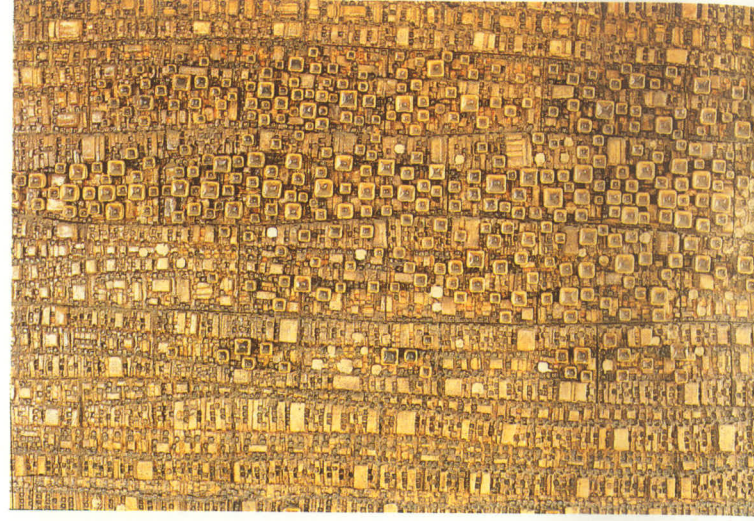
İnsanı yaşama, yaşamı insana bağlayan "çalışmak, üretmek, yaratmak"... Siz uğraşınızın en çok hangi safhasında yaşama sevincini yakalıyorsunuz?

Uğraşının başlangıcından sonuna kadar yaratmak ve üretmek benim için çocuğun oyuncakları ile oynaması gibi bir şeydir. Yani hep tutku ve coşku ile çalışırım. Ancak çalışmalarım olumsuz sonuçlanırsa, doğaldır ki üzüntülü anlarım da olur. En üretken olduğum zaman gece saatleridir.

Çağdaş sanatın önemli bir eğilimi sanatı günlük yaşamın içine sokmak. Seramik sanatı bu konuda şanslı galiba. Örneğin yemeğimizin kabı olarak yanımızda. Siz yaratma anında o parçanın nasıl ve kimlerce kullanılacağını düşün-

TRT Arı Stüdyosu Bahçelievler - Ankara Pano detay

TRT Genel Müdürlük Binası Giriş pano detayı

nür müsünüz? Yoksa bu çok duygusal bir soru mu?

Seramik sanatı, günlük yaşamın içine giren en eski sanat dallarından biri. İşlevselliği ve dekoratif özellikleri nedeniyle, uzun süre resmin ve heykelin gerisinde tutulmuş, hatta bazı çevrelerce sanat dalı olduğu dahi tartışılmıştır. Bugün ise en hızlı gelişen ve değişen sanat dalıdır. Yenilikleri izlemekte zorluk çekiyoruz. Seramiğin bu ilginç özelliğini 1964 yılında sezdim. O güne kadar Türkiye'deki çalışmalar, dekoratif ve işlevsel özellikteydi. 1963 yılında açtığım sergideki çalışmalar bu özellikleri taşıyordu. Fakat 64 yılında açtığım serginin çalışmalarını kavramsal özellikler taşıyan çok yeni bir sergiydi. Yurtiçi ve dışında çok ilgi gördü. Bu yönde çalışmalarım 1986 yılına kadar sürdü. Daha sonra doğaya yönelerek taş, fosil ve yanmış kömür çalışmaları yaptım. 1991 yılından beri ise cam ve camlı seramik çalışmalarında yoğunlaştım.

Seramik sanatının, Türkiye'deki durumu ve Türkiye'nin dünya konumu hakkında neler söyleyeceksiniz?

İznik ve Kütahya çinileri hemen hemen bütün dünyada tanınıyor. Ancak çağdaş Türk seramiği diye bir şey şu anda söz konusu değil. Ancak birkaç Türk sanatçısının çabalarıyla Türk seramiği hakkında bilgilenebiliyorlar. Bunun değişmesi için, yabancı sanatçıların sahip olduğu iletişim v.b. olanaklara sahip olmamız ve seramiğe talebin artması gerek.

Seramik dışında ilgilendiğiniz başka sanat dalı, sanatçı, sanat

akımı var mı? Yakın zamanda etkilendiğiniz bir sanat olayı oldu mu?

Sanatın bütün dallarına ilgi duyuyorum. Fakat hikayeci veya piyanist olmak isterdim. 1990 yılında İskoçya'da gördüğüm bir sergiden çok etkilendim. Andy Goldsworthy adlı bir sanatçının enstalasyon sergisiydi. Yaprak, diken, çakıl, taş ve dal gibi tamamen doğadan gelen malzemelerle olağanüstü şeyler yapmıştı.

Seramik yaşantınızda anlatmak istediğiniz ilginç bir anı var mı?

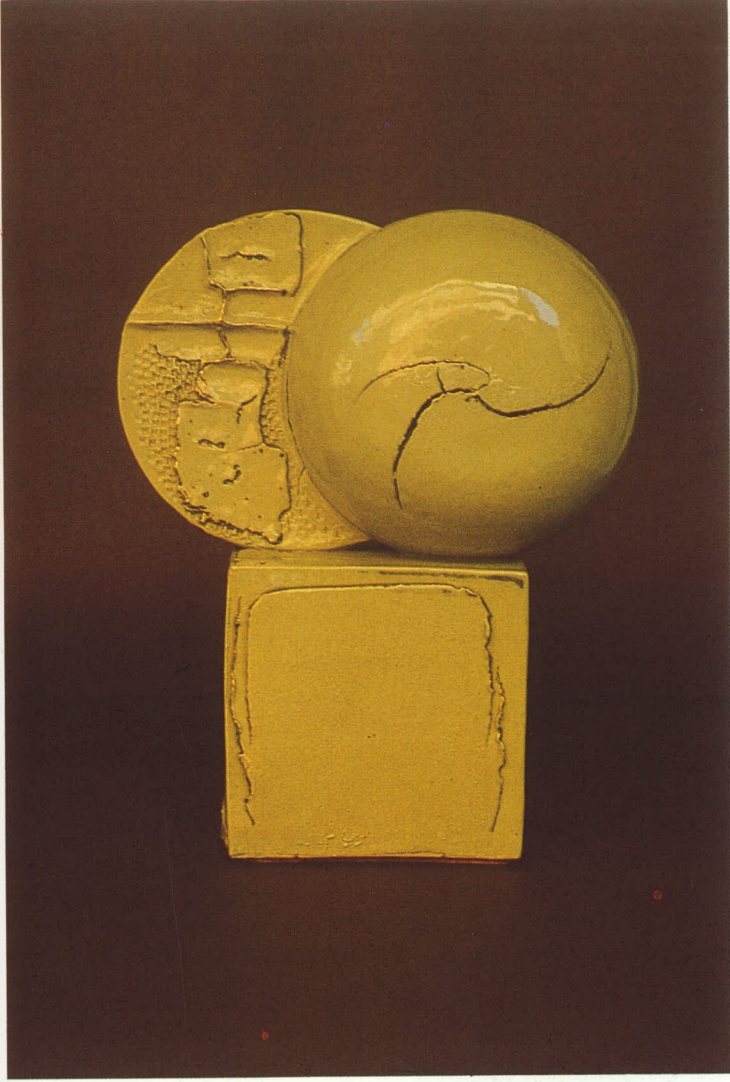
Bir dönem seyahat ve döviz kısıtlaması vardı ve benim de zaman zaman yurt dışına çıkmak zorunda olduğum bir dönemde bir kitapçık oluşturacak kadar çok olay geçti başımdan. Bunlardan birini anlattım. İtalya'da almış olduğum ödül için yapılacak dağıtım törenine davet edilmişim. Davetli olduğum savıyla döviz müsaadesi alamamışım. Davetli olduğum yerde bazı masraflarım karşılanacaktı; fakat gidiş ve dönüş sırasında Türk parası kullanamazdım. Çaresiz, yakınarımdan ve arkadaşarımdan harçlık niyetine döviz toplamaya başladım. Toplamı da çok düşük bir miktardı. Hava alanına gittiğimde yabancı bir uçak şirketinde çalışan bir arkadaşım karşıladı beni. Transit salonuna geçmek için beklerken bana mark isteyip istemediğimi sordu. Ben de memnuniyetle kabul ettim. Ancak tam transit salonuna geçerken, bir hanım polis beni çevirdi. Çantamı boşaltınca çeşit çeşit paralar saçıldı ortalığa. Hanım polis hiddetten köpürürken, çevrede bulunan kalabalık olayı şaşkınlık v hayretle izliyordu. Çeşitli olmasına karşın, değer olarak çok düşük mik-

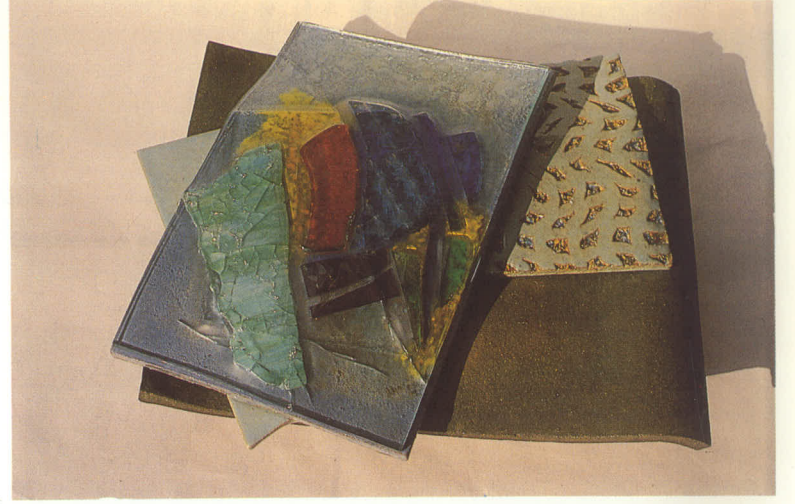
Heykel 92 Kömür + volkanik taş + seramik

tarda idi. Bu arada düşünüyordum. Ödül töreni yerine acaba tutuklanacak mıydım? Lale Oralıoğlu örneği de geldi aklıma. Moralimi bozmamağa çalışıyordum. Beni bu duruma düşürenler utansın diye kendi kendime düşünüyordum. Ben dışişleri bakanlığının izniyle törene gidiyorum, ne gerekiyorsa yapın dedikten sonra polis yatıştı ama bir şeyler de yapmak istiyordu. Sonunda bir ihtar cezası vererek çıkışıma izin verdi. Lütfu ile törene katılabildim.

Size çok teşekkür ediyoruz Fırınızda pişen renkli şekiller gözlerimize yeni tadlar sunuyor Biz bu sıcaklığı ne kadar konuşsak, yazsak anlatamayız. Çünkü ateş ve sır yapıtlarınızda...

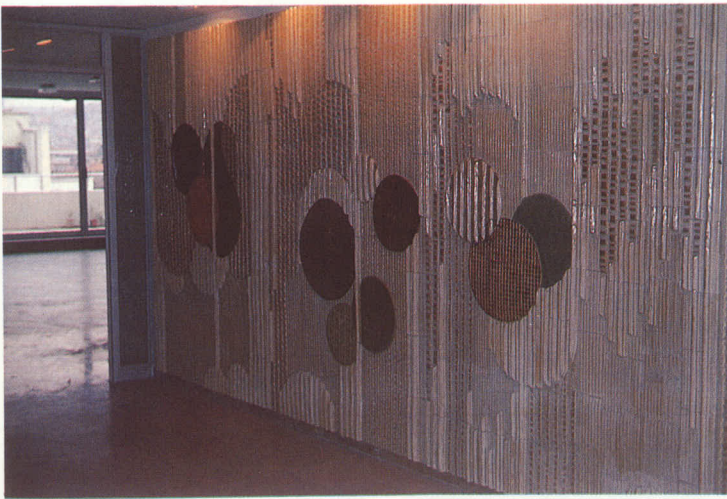
Porselen Heykel 75

Heykel Cam + seramik 92

Güner Eliçin evi şömine detayı

Anadolu Sigorta Bölge Müdürlüğü Binası İzmir